

hangen aan de eenmaal ingenomen positie. Deze conservatieve trek van de drift weerstreeft, hoe vreemd het ook moge klinken, elken vooruitgang. „Das elementare Lebeswesen würde sich von seinem Anfang an nicht haben ändern wollen” ¹⁴⁾, zegt *Freud*, het primitieve levende wezen heeft zich dus niet willen veranderen, en onder gelijkblijvende omstandigheden zou het steeds denzelfden levensloop hebben herhaald. Maar dat is niet gebeurd. Van amoëbe tot mensch is een lange weg. Uitwendige factoren waren er verantwoordelijk voor, dat het eenvoudige, laten we zeggen ééncellige wezen, niet aan zijn conservatieven trek heeft kunnen voldoen om zich zelf gelijk te blijven en zoo schreed de ontwikkeling verder, maar belast met den conservatieven trek, den zoo juist verlaten toestand te herhalen. Zoo verder redeneerend, moet men aannemen, dat het elementaire levende wezen ook uit een vroegeren toestand te voorschijn moet zijn gekomen. Welnu, dat is de toestand van het *anorganische*, van de *niet levende* natuur. Zoo streeft dus uiteindelijk alles tot het anorganische, tot de niet levende natuur, dat is dus tot den dood. „Het doel van alle leven is de dood”, aldus *Freud's* conclusie ¹⁵⁾.

U ziet, het is simple comme bonjour. Het doel van alle leven is de dood. Zoo oppervlakkig bekeken, is dat doel niet erg aantrekkelijk, maar de patriarch van de psycho-analyse vertelt het U, we moeten er dus wel even het oor aan leenen.

„Eens”, zoo zegt *Freud*, „is door totaal niet voor te stellen krachten uit de niet levende natuur het leven ontstaan”. Dit alles riep groote spanningen op. Het zoo juist ontstane leven hijgde naar den dood, naar het anorganische. Het wenschte zijn vroeger bestaan te herhalen, volgens de wet van den herhalingsdwang. Het moest wel weer naar den dood terug. Deze spanningen van te willen weerstreven den nieuwen toestand vertegenwoordigden de eerste drift; het is de doodsdraft. De eerste levende substantie werd gemakkelijk het slachtoffer van deze doodsdraft en keerde terug tot het anorganische, ze „hatte das Sterben noch leicht”. Maar hoe gecompliceerder de organismen werden, hoe moeilijker die drang tot herhalen, hoe moeilijker de doodsdraft zijn slachtoffers kon overmeesteren en wij, die zoo ver van het elementaire levende wezen afstaan, wij hebben het niet zoo gemakkelijk om te sterven, maar eens zal toch de doodsdraft triumpheeren.

Ziehier, zeer in het kort geschetst de geboorte-historie van deze merkwaardige doodsdraft.

Heel exact is de bewijsvoering niet; integendeel, het is een opeenstapeling van hypothesen, waarvan de ééne al onwaarschijnlijker is dan de andere. Bij het lezen van zijn werkje: „Jenseits des Lustprinzips”, waarin hij zijn doodsdraft-theorie ontwikkelt, is het, alsof we een goed verzonnen verhaal lezen, waarmee we, al lezende, den tijd